

Słowa ważniejsze niż inne

ROZWAŻANIA NA MATERIALE POLSZCZYZNY DAWNEJ

Magdalena Majdak, Instytut Języka Polskiego PAN

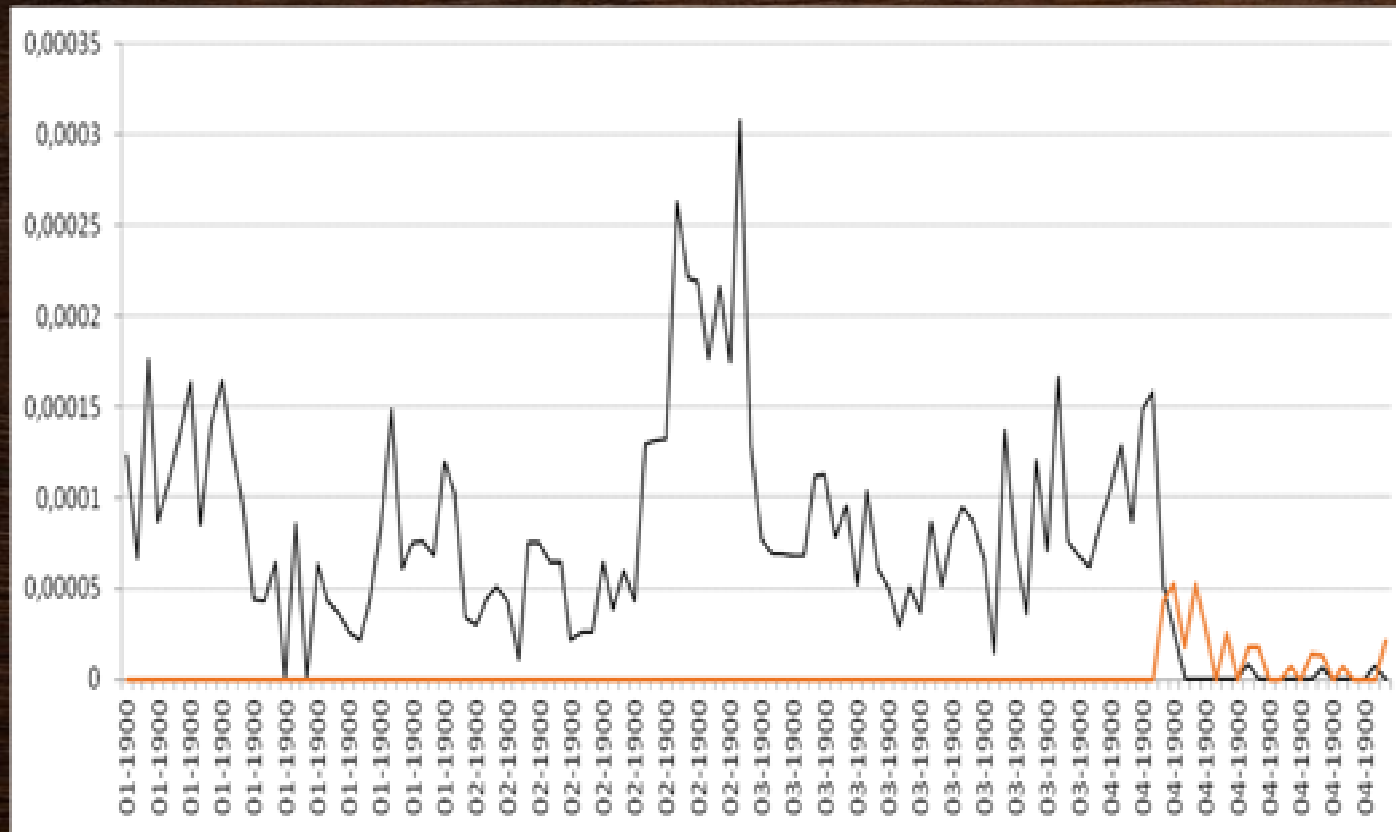

Elektroniczny korpus tekstów polskich XVII i XVIII w. (do 1772 r.)

- Projekt realizowany przez IJP PAN we współpracy z IPI PAN
- Kierownik projektu: prof. dr hab. Włodzimierz Gruszczyński
- Finansowanie: Narodowy Program Rozwoju Humanistyki
- Czas realizacji: 2013-2018
- Planowana objętość: 12 mln segmentów
- Docelowo – podkorpus Narodowego Korpus Języka Polskiego

**A. Pawłowski, KORPUS CHRONOLOGICZNY CHRONO
PRESS JAKO ELEMENT INFRASTRUKTURY CLARIN-PL,
Wrocław, 25-26 maja 2016r.**

Słowa ważniejsze...

- częste* – rzadkie
- krótkie – długie
- autosemantyczne – synsemantyczne
- najnowsze – najstarsze
- te, które zostały – wyszły z użycia
- rodzime – zapożyczone
- poprawne – niepoprawne
- ładne – brzydkie
- wzniosłe – pospolite
- powszechne – indywidualne
- familijne – ogólne
- podstawowe – derywowane
- w kontekście – bez kontekstu

Od homunkulusa do mapy pojęciowej

Artykuł hasłowy z *Elektronicznego słownika języka polskiego XVII i XVIII w.*

*FIŻANKA rzecz. ż

Warianty fonetyczne: **FILIŻANKA**, **FILŻANKA**, ***FLIŻANKA**, ***FIŻANKA**

Słowniki: *T III* (filizanka), *L* (filizanka, flizanka), *SWil* (filizanka), *SW* (filizanka, flizanka, fiszanka), *SJP* (filizanka) notują

Słowniki: *SSTp*, *SXVI*, *Kn* nie notują

Najwcześniejsze poświadczenie: 1638

Formy gramatyczne:

lp
M. filizanka || flizanka
Ms. fizance

lm
M. fizanki
D. filzaneek || filizaneek || fizaneek

Etymologia:

z tur. *fildżan*, *findżan*

- Czarek do płukania **filzaneek**...2 *ArchRadziw* 1638 346/1.
- Tacka stryfiasta z postumencikiem do **filzaneek** *ArchRadziw* 1638 353/8.
- **Filizanka**, une tasse *KulUzdDyk* 27.
- Ittem imbryczek i **filizaneek** para, z takiegoż kamienia wyrabiane. *ZamLaszGęb* 62.
- dodawszy [...] parę łyżek Soku Błuszczowego, piy codziennie po trzy lub 4. **fizanki** ciepło. *BeimJelMed* 181.
- każdego rana weźmi essencyalnego rosołu ze dwie lub 3. **fizanki** *BeimJelMed* 183.
- To wszystko zmieszawszy; piy po pięćdziesiąt kropli w łyżce wina, lub **fizance** herbaty z *Trifolium febrinum* *BeimJelMed* 198.
- Takie trunki nawet podczas wielkiej gorączki pić się mogą, byle letnie, w ulżeniu zaś gorączki, kiedy transpiracja swe skutki sprawować zechce, to lepiej kilka **fizaneek** Herbaty pragnienie posilić; ile tak wielką ma cnotę w tym paroxizmie, iż nie tylko nie pomiarkowane pragnienie gasi, ale też natężoną gorączkę z głowy boleniem mityguie, y przez otworzenie porow lekko pot pędzi. *BeimJelMed* 22.
- radzę ci zażywać herbaty zmaczku polnego, y róży czerwoney, kilka **filzaneek** piiać *BeimJelMed* 28.
- Kogo stanie na Kaffe niechay kilka **Fizaneek** bez Mleka po Obiedzie wypie. *BeimJelMed* 404.
- Weźmi: senesu łoś jeden [...] Naliy na to wrzącej wody dwie **fizanki** *BeimJelMed* 89.
- **Flizanka**. Thee-oder Caffé Köpfchen. une tasse, dans quoi on boit du thé ou du café *T III* 343.

▲ *ustabilizowane połączenia wyrazowe:*

Stan na 17 X 2016r.

- 693 wczytane teksty
- ponad 10 mln słów
- 11 regionów
- 54 gatunki tekstów

KORBA — wczytywacz tekstów

magdalena (Redaktor)

[Strona główna](#)

[Nowy tekst](#)

[Wyszukiwarka](#)

[Raporty](#)

Pracuj jako:

[skryptor](#)

[korektor](#)

[Zgłoś błąd](#)

[Zmień hasło](#)

[Wyloguj](#)

Wczytanych tekstów: ,
zawierających w sumie (wg
TEI) słów.

Zakończonych tekstów: ,
zawierających w sumie (wg
TEI) słów.

typ mowy: niewierszowana ▾

rodzaj: epika ▾

gatunek:

- ☐ akta sejmikowe
- ☐ bajki
- ☐ dialogi
- ☐ diariusze sejmowe
- ☐ emblematy
- ☐ encyklopedie
- ☐ epitafia
- ☐ epitalamia
- ☐ fraszki i epigramaty
- ☐ herbarze
- ☒ instrukcje
- ☐ interczy
- ☐ inwentarze
- ☐ jasełka
- ☐ kalendarze
- ☐ kazania
- ☐ kolędy i pastoralki
- ☐ konstytucje sejmowe
- ☐ kroniki
- ☐ księgi liturgiczne
- ☐ księgi sądowe
- ☐ lamenty
- ☐ modlitwy
- ☐ mowy okolicznościowe
- ☐ mowy polityczne
- ☐ ody
- ☐ opisy podróży
- ☐ pamiątniki
- ☐ panegiryki
- ☐ pieśni
- ☐ pisma polityczne
- ☐ podręczniki
- ☐ poematy epickie
- ☐ polemiki religijne
- ☐ poradniki
- ☐ przepisy kucharskie
- ☐ przewodniki
- ☐ przypowieści, specula (zwierciadła)
- ☐ przysłowia
- ☐ przywileje
- ☐ psalmy
- ☐ relacje
- ☐ romanse
- ☐ rozmówki do nauki języka
- ☐ satyry
- ☐ sielanki
- ☐ sonety
- ☐ testamenty
- ☐ tragedie
- ☐ traktaty
- ☐ umowy
- ☐ wilkierze
- ☐ zagadki
- ☐ żywoty świętych

tematyka:

- ☐ alchemia
- ☐ anatomia
- ☐ architektura
- ☐ astrologia
- ☐ astronomia
- ☐ biologia
- ☐ botanika
- ☐ budownictwo
- ☐ chemia
- ☐ egzotyka
- ☐ ekonomia
- ☐ filozofia
- ☐ fizyka
- ☐ geografia
- ☐ gospodarstwo
- ☐ gramatyka
- ☐ górnictwo
- ☐ historia
- ☐ hutnictwo
- ☐ języki
- ☐ kulinaria
- ☐ matematyka
- ☐ medycyna
- ☐ mitologia
- ☐ muzyka
- ☐ myślistwo
- ☐ obyczajowość
- ☐ poetyka
- ☐ polityka
- ☐ prawo
- ☐ religia
- ☐ retoryka
- ☐ sprawy sądowe
- ☐ wojskowość
- ☐ ziołarstwo
- ☐ zoologia
- ☐ żeglarstwo

poetyka żartu: ☐

region: Wielkopolska ▾

50-lecie: 1601-1650 ▾

uwspółcześnienie: Tylko oryginalne ▾

Pp. warcabni wiarygodni mają być, aby wiernie robotnika popisywali; wieczór rozmówiwszy się z pp. stygarami wprzód kierat naznaczyć, trybarzów, potem walaczów, aby z niemi senior zjeżdżał [...] A potem zszedłszy na dół litanie zwyczajne wszyscy wespół przed zaczęciem roboty skarbowej śpiewać, po prześpiewaniu których ażeby ośmiogodzinnej szychty nie opóźnili, więc bez utraty czasu każdy zaraz do swojej udać się roboty powinni będą.

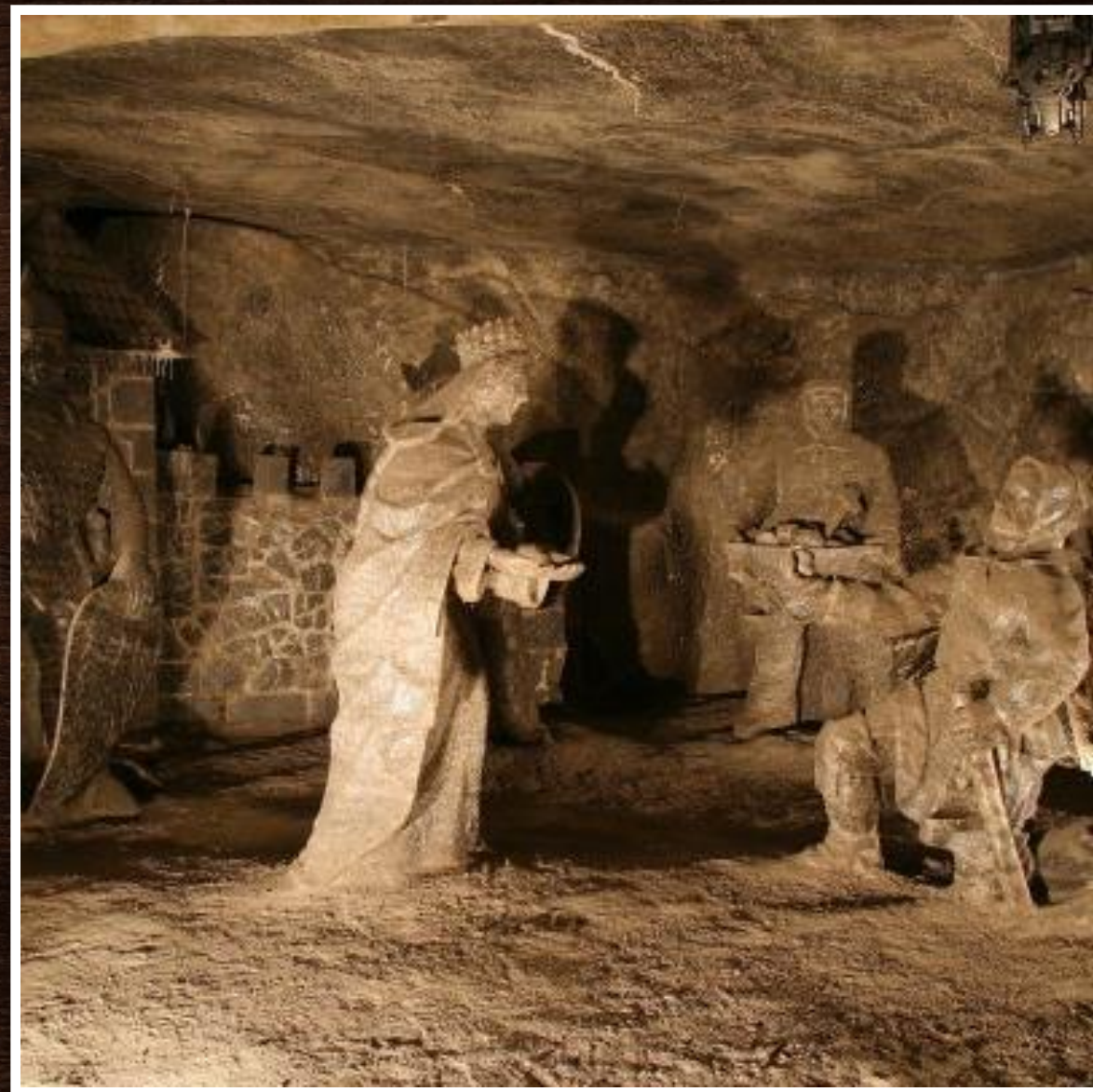
Instrukcje górnicze dla żup krakowskich...

A gdyby który z robotników zachorzał w robocie będący, takowemu żupa powinna będzie dać na pożywienie i poratowanie zdrowia, za atestacją urzędnika dolnego, zł 1, a gdyby był od p. Boga dalszą chorobą nawiedzony, tedy powinni będą zaratować sztuką soli.

Instrukcje górnicze dla żup krakowskich...

LISTA PIERWSZYCH STU POZYCJI

(PO USUNIĘCIU SŁÓW ŁACIŃSKICH I SYNSEMATYCZNYCH CZĘŚCI MOWY)

gr[oszy], miar, soli, drózek, będą, będzie, sól, roboty, beczki, szychtę, szybu, łoju, beczek, powinni, robotnika, bałwanów, robocie, oprawy, dole, zł[otych], powinien, robotnik, robotę, fl[orenów], ma, żupach, kłapcia, miarki, skarbowej, szyb, tydzień, kopacz, mci, oficjyalistów, stygar, miarę, szybika, miary, wielickich, bałwany, par, mają, komory, pp[anowie], robotnikowi, robota, dróg, dróżka, kłapeć, rachować, bocheńskich, myta, górach, dół, kopaczowi, oficjyalistom, szerzyznę, płacy, dolni, należycie, powinna, den, płacić, oficjyalistowie, żupnej, każdą, solą, każdy, górę, żup, łój, żupy, komorze, szybik, wieliczce, beczkę, powinno, komorach, żupie, miarek, stygarowie, dwóch, robić, bałwana, kliny, cieśle, pieca, ognia, powinny, frochtarze, garce, piecowi, piecowych, bałwan, szychta, dolnych, każdego, należało, dołu, złp.

LISTA PIERWSZYCH STU POZYCJI

(PO USUNIĘCIU SŁÓW ŁACIŃSKICH I SYNSEMATYCZNYCH CZĘŚCI MOWY)

gr[oszy], miar, *soli*, drózek, będą, będzie, *sól*, *roboty*, beczki, szychtę, szybu, łoju, beczek, *powinni*, robotnika, bałwanów, *robocie*, oprawy, dole, zł[otych], *powinien*, robotnik, *robotę*, fl[orenów], ma, żupach, kłapcia, miarki, skarbowej, szyb, tydzień, kopacz, mci, oficjalistów, stygar, miarę, szybika, miary, wielickich, bałwany, par, mają, komory, pp[anowie], robotnikowi, *robota*, dróg, dróżka, kłapeć, rachować, bocheńskich, myta, górach, dół, kopaczowi, oficjalistom, szerzyznę, płacy, dolni, należycie, *powinna*, den, płacić, oficjalistowie, żupnej, *każdą*, *sola*, *każdy*, górę, żup, łój, żupy, komorze, szybik, wieliczce, beczkę, *powinno*, komorach, żupie, miarek, stygarowie, dwóch, robić, bałwana, kliny, cieśle, pieca, ognia, *powinny*, frochtarze, garce, piecowi, piecowych, bałwan, szychta, dolnych, *każdego*, należało, dołu, złp.

Magdalena i Hieronim

Magdalena

i

Hieronim

Jaśnie Oświecony Mci Książę, w życiu jedynie kochany Absolucie serca mego i Dobrodzieju mój

Łaskawie Pan i Rządca serca mego złamał parol Swój, kiedyś tydzień obiecał nie pisać, a dziś poprzedziłeś, za co milion razy w rączki całuję, jeżeli to na zdrowiu nie szkodzi, a jeżeli by szkodziło, suplikuję nie czynić tego. Ufam ja łasce najukochańszego w życiu Hierosinka mego statecznej i nie Jego odmiany się boję, tylko ludzkich przeszkód [...] Upadam do nóg i one milion razy całuję jako najserdeczniej. Ekskuzy długi nie piszę, bo listem fatygować nie chcę, z tym się zaś oświadczam, że i teraz wszystkie rozkazy, i całe życie pełnić chcę, bo pretenduję być do śmierci przy ustawicznym nóżąt całowaniu

Jaśnie Oświeconego Waszej Ksci Mci Dobrodzieja mego w życiu serdecznie jedynie kochanego wierną, statecznie przywiązaną i wieczną sługą i podnóżką

MCzapska

Jaśnie Oświecony Mci Księżę i najukochańszy Dobrodzieju mój

Nie wiem, z jaką ekspresją podziękowanie uczynić Panu serca i życia mego za ekspresje Jego, serce bym rada wypruwszy, posłała, tem byś Hierosinku, tegoż serca Panie absolutny, obaczył que vous y estes uniquement gravée et que le posedant tout entier, vous-y Regniez et le gouvernez selon qu'il vous plait mon adorable Vaincoeur [że jedynie Ty jesteś w nim wyryty i że posiadając je w całości, panujesz tam i rządzisz nim, jak Ci się podoba, mój godzien uwielbienia Zwycięzco].

[...] jak kiedy żonką będę, bo już na ten czas nie będę jej nazywać moją rywalką jak teraz, a że do tego szczęścia mego niedaleko, serdecznie się cieszę i Boga proszę, aby zaczęte szczęście moje łaski Waszej Księci Mci Dobrodzieja, trwało do mojej śmierci, o co nie tylko Boga prosić będę, ale i całe życie starać się, żebym była tak kochana, jak kochać będę serdecznie kochanego Mężula i Dobrodzieja mego, którego całując co moment teraz imaginacją w nóżki, a potem przy pozwoleniu Pana mego aktualnie, tem się zaszycam tytułem, którego nic innego tylko śmierć zgładzi, żem jest

Jaśnie Oświeconego Waszej Księci Mci Dobrodzieja mego wiernie, statecznie, serdecznie kochającą żoną i najniższą sługą, i podnóżką MC, a przyszła Radziwiłłowa

Z młodości lat moich byłam nieszczęśliwą i tylko stan subiekcji był mi znajomy, jednak le libre arbitre se fesoit sentir dans mon coeur, et soulevoit la nature pour ses droits [wolna wola urządziła sobie strzelanie w moim sercu i podburzyła naturę, by dochodziła swoich praw], teraz poznawszy, co jest l'indépendance et la tranquillité, le libre arbitre crie d'autant plus dans ce coeur, qui une foi affranchi ne scaurai se faire au joug [niezależność i spokój, wolna wola krzyczy tym bardziej w tym sercu, które raz uwolnione nie będzie umiało popaść w zależność]. Nie byłabym w sposobności dysymulacji, bo własnej woli znam smaki, każda subiekcja już by mi się srodze przykrą zdawała. A! Czyż takich sentymentów, kochany Książę, trzeba Ci żony? Ach! Nie, bo byś był nieszczęśliwy, il vous faut une femme souple, obeisante, ne voiant que par vos jeux, n'agissant que par vos volonte et je ne suis pas telle [potrzebna jest Ci żona uległa, posłuszna, patrząca na świat Twoimi oczami, postępująca zgodnie z Twoją wolą, a ja taka nie jestem].

1	416	272.148	mój
2	240	182.081	panie
3	170	135.868	dobrodzieju
4	137	109.494	dobrodzieja
5	132	104.594	życiu
6	123	98.304	najukochańszy
7	172	85.857	jak
8	101	80.722	mci
9	114	73.834	pana
10	83	66.336	jowksmci
11	105	61.138	je
12	112	59.938	vous
13	74	58.242	suplikuję
14	69	55.146	mhradziwiłłowa
15	68	54.347	serdecznie
16	65	50.165	kochany
17	66	50.094	twoje
18	62	49.552	jaśnie
19	63	49.452	waszej
20	60	47.953	lecz

21	62	47.769	jedynie
22	61	46.971	nóg
23	59	46.255	kochającą
24	56	44.757	tem
25	66	44.382	ciebie
26	55	43.059	twoja
27	58	42.026	cię
28	88	40.373	d
29	52	39.783	żoną
30	49	39.162	podnóżka
31	49	39.162	podnóżką
32	52	38.922	matka
33	53	38.876	najukochańszego
34	48	38.363	najniższą
35	51	38.125	sługą
36	47	37.564	ps
37	46	36.764	księci
38	57	36.546	gdyż
39	54	36.453	życie
40	103	36.314	będę
41	45	35.965	kochającą

Marysieńka i Jan

Pisałaś Wć moja duszo do mnie, że pół roku już, jakośmy się poženili, a pięć tylko niedziel mieszkaliśmy z sobą. Znać, moje serce, że Wć kreski poczynasz rachować; a dobrze by przecież mieć respekt, że to człowiek i tu na wojnie pracować musi, jeśli nie w łóżku, to na koniu. Wyplacać się jednak, choć tak jak zły dłużnik, obiecuję, byłem jako najprędzej w dobrym zdrowiu oglądał królewne serce mego, bez której widzenia już też dalej żyć niepodobna, i lepiej nie żyć, niżeli nie zażywać, nie obłapiać, nie całować milion milionów razy to, co jest naśliczniejszego, najwdzięczniejszego i najdoskonalszego na świecie. Wielbić będę P. Boga: da szczęśliwą noc, moja najpiękniejsza Marysieńku, a niechaj się przyśni przynajmniej twój najwierniejszy Celadon, który obumiera już bez widzenia swej najukochańszej Jutrzenki.

Jedyne na tym świecie duszy i serca mego pociechy!

wszystko swoje stracimy. Nie wiem ja tedy dalibóg, jako to będzie być mogło: cudze oganiać proso, a o swoje nie dbać. Najbardziej o wstyd idzie; będą ludzie po chwili rozumieli, że się odjąć i swego upomnieć nie umiemy czy nie możemy.

Więcej nie turbując ślicznych duszy mojej oczu, niziusieńko serce moje milion milionów obłapiam razów, całując od najpiękniejszych stóp nóżek nieporównaną w jasność Jutrzenkę.

Wszystkie duszy i serca pociechy, najśliczniejsza Marysienku!

[...] Obłapiam tedy i całuję milion razów w imaginacji najśliczniejszą Marysienkę, królowną i dobrodziejkę swoją [...]

1	636	31.554	wć
2	618	30.661	wci
3	688	29.131	p
4	629	16.691	już
5	502	13.136	jako
6	324	13.059	jeszcze
7	398	9.067	tedy
8	1389	8.767	to
9	294	8.763	tam
10	1279	8.213	a
11	229	7.705	jeśli
12	466	7.655	tu
13	183	7.431	cale
14	183	7.175	nas
15	1472	6.734	na
16	138	6.559	tysięcy
17	288	6.296	też
18	195	5.868	albo
19	115	5.705	wojska
20	114	5.656	jmp

21	398	5.326	tym
22	124	5.315	niepodobna
23	2263	5.231	się
24	155	5.094	nam
25	758	4.946	co
26	156	4.479	rzeczy
27	184	4.343	gdzie
28	91	4.229	przecię
29	107	4.219	byli
30	181	4.211	pod
31	210	4.198	wszystkie
32	84	4.167	wojsko
33	522	4.086	tylko
34	112	3.968	kilka
35	145	3.767	we
36	102	3.726	dotąd
37	130	3.697	zaraz
38	158	3.574	tych
39	70	3.473	wczora
40	257	3.426	było
41	110	3.411	wszyscy

42	74	3.387	duszo
43	88	3.291	nizeli
44	66	3.274	króla
45	274	3.237	bardzo
46	64	3.175	tj
47	443	3.152	od
48	84	3.097	ks
49	78	3.054	ku
50	106	3.008	czym
51	60	2.977	król
52	57	2.828	ledwo
53	97	2.803	im
54	261	2.783	był
55	110	2.782	nim
56	355	2.763	po
57	775	2.758	tak
58	81	2.714	panno
59	137	2.672	dobrze
60	70	2.663	między

PRZYKŁADOWY

książę -> [książę] [księcia] [książęcia] [księcia] [książęcia] [księciá]
[książęciá] [księciá] [książęciá] [księciu] [książęciu] [księciu] [książęciu]
[księciem] [książęciem] [księciem] [książęciem] [książęta] [książętá] [książąt]
[książętom] [księciom] [księciom] [książętom] [książętámi] [książętami]
[książętámi] [książętami] [książętách] [książętach] [książętách] [książętach]
[xiążę] [xięcia] [xiążęcia] [xięcia] [xiążęcia] [xięciá] [xiążęciá] [księciá] [xięciá]
[xiążęciá] [xięciu] [xiążęciu] [xięciu] [xiążęciu] [xięciem] [xiążęciem] [xięciem]
[xiążęciem] [xiążęta] [xiążętá] [xiążąt] [xięciom] [xiążętom] [xiążętámi]
[xiążętami] [xiążętach] [xiążętách]

PRZYKŁADOWY

panna -> [panna] [panná] [panny] [pannie] [panne] [panna] [panien]
[pannom] [pannami] [pannámi] [pannach] [pannách] [pánna] [pánná]
[pánny] [pánnie] [pánńie] [panńie] [pánnie] [pánne] [pánna] [pánien]
[pánnom] [pánnami] [pánnámi] [pánnach] [pánnách]

części ciała (głowa, ręka, noga, bok, stopa, twarz, nos, oko, włosy, serce, kość, krew), nazwy miary czasu, wagi i odległości (łut, stopa, łokieć, mila, dzień, tydzień, rok, dzień), hierarchia państwowa, kościelna i społeczna – nazwy godności i urzędów (król, królewicz, książę, kanclerz, marszałek, hetman, wojewoda, starosta, cesarz, papież, biskup, ksiądz, pan, pani, sługa), nazwy stopnia pokrewieństwa (matka, ojciec, brat, mąż, żona, dziecko, syn), nazwy domów, pomieszczeń mieszkalnych i ich elementów konstrukcyjnych (pałac, zamek, chałupa, dom, dwór, izba, mur, ściana, brama), nazwy emocji (złość, żal, gniew), inne abstracta (miłość, własność, wolność, niewola, prawda, wiara, honor, szczęście, myśl, chęć, moc, rozum, cnota, grzech, łaska, życie)

imiona (*Jan, Piotr, Stanisław*), nazwy miast i państw (*Rzym, Warszawa, Moskwa, Rzeczpospolita*), nazwy jednostek wojskowych (*chorągiew, piechota*), nazwy narodowości (*Polak, Turek*), słownictwo matematyczne (*bok, kwadrat, liczba, linia*), nazwy przyrodnicze (*ogień, ziemia, powietrze, woda, niebo, słońce, gwiazda, kometa, wiatr, morze, rzeka, wyspa, brzeg, świat, natura, ziele, zboże*), nazwy obszarów i jednostek administracyjnych (*województwo, państwo, kraj, miasto, wieś, prowincja, królestwo*), pory dnia i nocy, kierunki geograficzne (*dzień, noc, południe, północ, zachód*), nazwy zwierząt (*bydło, ryba, koń*)

Zakończenie

- Metoda słów kluczy zastosowana w badaniu polszczyzny dawnej
- Słowo epoki, stulecia, półstulecia, roku, dnia...
- Różnice
- Narzędzie dla leksykologii i klucz do dawnego świata